

- 2 Radnice zaslužuju poštovanje Očuvati radna mjesta**   **3 Za bolju ravnopravnost žena Drugi odnos prema ženama majkama**   **4 Dodatno opterećenje Otkaz za vrijeme bolovanja**

Broj 2 | april 2022 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Kongres Unije zasjedao je u Kongresnom centru u Bilu

Krajnje je vrijeme za bolju zaštitu od otkaza!

U pogledu bolje zaštite Unia je na svom Kongresu pokrenula novu inicijativu

Nakon dva prošlogodišnja digitalna zasjedanja uzrokovana koronom, treće zasjedanje Unijinog kongresa moglo je da se ponovo održi u analognom formatu. U fokusu je bio projekat za novu inicijativu.

work, 4. mart 2022 (prilagodila Marilia Mendes)

Švajcarska ima veoma traljav Zakon o radu. Udruženja poslodavaca i desničarske partije ga nazivaju «liberalnim» jer sadrži mnoge prednosti za poslodavce. To u svakodnevnom životu znači: zaposleni jedva da su i zaštićeni od otkaza. Čak i kada sud neki otkaz procijeni kao nepropisan, ne postoji pravo na vraćanje na radno mjesto. I novčane odštete su skromne. Dok za trudnice važi makar neka minimalna zaštita, stariji radnici, kao i oni koji se angažuju u sindikatima, praktično se isporučuju hirovima poslodavaca bez ikakve zaštite. To delegati Unije sada žele da promijene.

pozicioni papiri i projekti za inicijative

Ovako se dogodilo: Unijini komiteti su izradili četiri poziciona papira koji su bili tema ovog 3. zasjedanja. Riječ je o temama «Socijalna jednakost i sigurnost», «Bolja zaštita i jednaka prava», «Dobar posao za bolji život», «Drugačija privreda je moguća i potrebna».

Zatim se postavilo pitanje: «Šta možemo da učinimo kako važne diskusije i stavovi ne bi bili prisutni samo na papiru, već i praktično vršili uticaj na političku orijentaciju Unije?» Rezultat ovih razmišljanja bile su četiri tematske ideje za inicijative. Konkretno:

- poboljšanje zakonske zaštite od otkaza
- smanjenje radnog vremena
- socijalno pravično finansiranje ekoloških promjena
- pravo na rad, odnosno javna «garancija posla»

Odlučivanje za jednu ideju

Kako, što se resursa tiče, ne bi bilo moguće pokrenuti toliko inicijativa, delegati su morali da se odluče samo za jedan projekat. Sa 104 glasa odlučeno je da se pokrene projekat za zaštitu od otkaza, naspram 96 glasova koliko

je dobio predlog za skraćivanje radnog vremena.

Zaštita od otkaza i...

Unija će se sada u Savezu sindikata Švajcarske (SGB) u idućim godinama zalagati za inicijativu koja poboljšava zaštitu od otkaza za sve u Švajcarskoj. Jer, bez obzira na to da li je u pitanju damping, nedostatak sigurnosti ili nejednakost plata: zaposleni treba da imaju mogućnost da se obrate sindikatu sa svojim problemima, a da pritom ne strahuju da će izgubiti radno mjesto. Posebna zaštita potrebna je, osim predstavnicima sindikata, i zaposlenima koje bi bilo lako skloniti sa radnog tržišta, poput majki nakon porodiljskog, starijih zaposlenih ili osoba sa nesigurnim boravišnim statusom.

...skraćivanje radnog vremena

Ali Unija će i dalje nastaviti da se zalaže za efikasno skraćivanje radnog vremena. Jer i to je stara težnja sindikata. Na taj način je moguće garantovati pravedni-

ju podjelu plaćenog posla i posla kod kuće i u porodici između polova, ali i bolju zdravstvenu zaštitu.

Odluke

Kongres je na kraju donio sedam rezolucija na temu kao što su «Zdravlje je ključno za dostojanstvo zaposlenih»; «Osigurati javne finansije i doprinose, obezbijediti radna mjesta»; «Naša borba jača naš GAV – naš GAV poboljšava naše uslove rada», kao i rezoluciju na temu rata u Ukrajini pod nazivom «Nikad više rat».

Osvrt na Unijin kongres:

Odluke, videoe i slike sa zasjedanja kongresa 2022. pronaći ćete ovdje: rebrand.ly/kongress-2022

Editorial

Naš angažman u godinama koje dolaze

S obzirom na socijalne nejednakosti i prekarijat koji vlada, na 4. kongresu Unije digli smo naš solidarni glas za borbeni angažman. Možemo da ustanovimo dvije glavne osovine: zaštitu i solidarnost.

Krajnje je vrijeme za angažman za bolju zaštitu! Jer, onaj ko izgubi svoje radno mjesto, gubi i svoje resurse, rizikuje gubitak svoje boravišne dozvole i/ili pogoršanje zdravstvenog stanja. Prije svega na primjer kada se nema švajcarski pasoš, kada je osoba majka ili starije dobi. Isto važi kada se ljudi pogrešno svrstavaju u «preduzetnike». A oni koji žive u zemlji u kojoj vlada rat najviše su ugroženi.

Odlučili smo da damo proaktivan odgovor: zaštita. Zaštita za sve zaposlene, bez izuzetka, kako bi radno pravo i socijalno osiguranje jednako važili za sve. Takođe svoj angažman usmjeravamo i za zaštitu od posljedica rata.

Sredstvo kojim će se ova zaštita postići je naša solidarnost. Naši zahtjevi čuju se samo onda kada nastavljamo borbu svojih prethodnika. Posebno smo ojačali i imamo veliku sposobnost organizacije i mrežu aktivnih članova. Da bismo mogli da efikasno i ofanzivno vršimo uticaj na institucije i privredu, moramo da povećamo broj članova, podržavamo koleginice i kolege bez izuzetka, i aktivno se zalažemo za postizanje naših ciljeva. To ćemo postići ako imamo više članova, mobilizacijom i povjerenjem u našu organizaciju i naše predstavnike.

Marie Saulnier Bloch

Kratke vijesti

Pritisak na Smood raste

Početak marta 2022. u Ženevi: kuriri Smood-a angažovanom i kreativnom akcijom zahtijevaju bolje uslove rada. U ponedjeljak dobijaju podršku ženevskog CRCT-a. U svojim preporukama ova institucija podržava zahtjeve za koje su kuriri štrajkovali prošle godine. I ženevska vlada podržava nastavak pregovora. Uz to je naložila inspekciji rada da izradi izvještaj o uslovima rada u Smood-u. Unija i kuriri zahtijevaju da Smood istog trenutka sprovede preporuke CRCT-a. Uz to kantoni moraju dodatno da se aktiviraju kako bi bolje regulisali ovo preduzeće.

Otpušteni vozači DPD-a: potpisivanje međunarodnog protestnog pisma

Početak godine otpušteno je pet vozača DPD-a u Tesinu, koji su uz to i aktivni članovi sindikata. Danas oni protestuju protiv neprijateljskog stava DPD-a u Parizu ispred majke-firme DPD-a, La Poste. Unija i međunarodno krovno udruženje sindikata UNI Global Union zahtijevaju da se vozači momentalno ponovo zaposle. U tu svrhu je UNI Global Union pokrenuo međunarodno protestno pismo. Potpiši ga sada! <https://actionnetwork.org/letters/dpd-ticino-de/>

Referendum AHV 21: urušavanje AHV-a pokreće državu

Mnogočlani savez je za manje od 50 dana, dakle vremenski za pola referendumske roka, već sakupio preko 100 000 potpisa protiv urušavanja AHV-a. Uprkos hladnim zimskim danima i još uvijek prisutnim mjerama zbog korone, referendum protiv pomjerenja starosne granice za penziju za žene počeo je spektakularno. Referendum protiv AHV 21 pokrenuli su sindikati, partije, savezi i feministički kolektivi. Sakupljanje potpisa traje još neko vrijeme, rok za dostavu potpisa je 20. mart. Dalje informacije o referendumu na: www.ahv21-nein.ch

Referendum protiv Frontex-a

Nasilje, jad i smrt postali su svakodnevnica na spoljašnjim granicama Evrope. Ljudima u bijegu oduzimaju se prava, prebijaju se i deportuju. U svemu tome učestvuje i evropska granična i obalska straža Frontex. Optužbe protiv Frontex-a su teške: netransparenost, ignorisanje, kao i povreda ljudskih prava. Uprkos tome planira se znatno širenje Frontex-a – između ostalog i novcem Švajcarske. Švajcarsko finansijsko učešće u Frontex-u bi se umnogostručilo i do 2027. iznosilo bi 61 milion franaka godišnje. Uz to bi se švajcarska granična policija pojačano angažovala u oružanim akcijama Frontex-a u inostranstvu.

Aktivisti i mnoge organizacije okupljeni oko Migrant Solidarity Network uspješno su pokrenuli referendum protiv ove odluke parlamenta. Mnogobrojan savez zalaže se za NE 15. maja. Sindikati podržavaju referendum i očekuju da parlament izradi nacrt koji štiti ljudska prava, omogućava pristup azilu, npr. preko ambasada, kao i da se Švajcarska uključi u programe naseljavanja izbjeglica na sigurna mjesta.

Orpèa Senevita: Investirajte u ljude umjesto maksimiziranje profita!

Orpèa posluje u 22 zemlje sa preko 1100 institucija i 65000 zaposlenih radnika, uključujući, između ostalog i staračke domove Senevita u Švajcarskoj. Nedostatak osoblja racionalizacija materijala čak i hrane upućuje na loše uslove rada zaposlenih u ovoj grupi. Unia je u raznim staračkim domovima Senevita skrenula pažnju kroz dan akcije -podjelom letaka- i skrenula pažnju na zloupotrebe u međunarodnom lancu domova za starije i nemoćne osobe Orpèa. Unia zahtijeva od Orpèe zajedno sa UniGlobalom da se ozbiljno pozabave ovim problemima na međunarodnom planu.

Klinika Hirslanden čistačice izbacila na ulicu
Loše vijesti pred penziju

Već 25 godina Finka Erceg i njenih 7 koleginica čiste bolnicu Linde u Bilu. Sada je uprava klinike odlučila da ih sve otpusti. Međutim, one su se pobunile.

Hilmi Gashi

Izlazak Dendi Elmali, Finke Erceg, Matilde Dos Santos Diogo i Ljubice Crnogorac na binu kongresne sale upečatljiva je pokazna vježba solidarnosti. I ispraćena je gromoglasnim aplauzom delegata Unije. Finka u mikrofon govori: «Dan za danom čistile smo kliniku, godinama. Imale smo veliko srce i za pacijentkinje i pacijente. Ali sada nam je potrebna podrška!» Govori za sebe i svoje koleginice koje će izgubiti posao. «Nismo saglasne. Uprava bolnice ne razgovara sa nama. Nakon svih ovih godina, zaslužile smo više od ovoga.»

Šok pred Božić

7. decembra pozvane su na sastanak. Uprava ih je obavijestila da se čišćenje ukida. Za njih to znači: krajem marta 2022. dobijaju otkaz. U odgovoru koji je Hirslanden poslao work-u piše da su «do

ovakve odluke dovele izuzetno važne organizatorne i finansijske stavke.» Pandemijska je «snažno pogodila» kliniku i ona sada želi da postane «fleksibilnija». Matilde Dos Santos Diogo kaže: «Uprava klinike nam je obećala da će sve ostati isto. Da će nas samo preuzeti nova firma.» Međutim, kada su konačno stigli novi ugovori, postalo je jasno: zaposlene će primati 500 do 900 franaka manju platu i da rade za platu od oko 3300 franaka.

Podrška od strane Unije

Obratile su se Uniji u Bilu. Regionalni upravnik Alan Caler (Alain Zahler) ima jasnu poruku: da se krene baš od najnižih plata i da se radnicama ponudi smanjenje nije ništa drugo do «podsmijevanje». «Hirslanden želi da uštedi preko grbače čistačice.» Peticiju koju je pokrenula

Unia potpisalo je već preko 200 zaposlenih u bolnici Linde. Caler kaže: «Ovakva solidarnost je rijetka.» Međutim, uprava klinike ostaje neumoljiva i «želi da se fokusira na individualne razgovore sa zaposlenima.» Bitka čistačica se nastavlja.

Nužna solidarnost

U pogledu postizanja boljih uslova rada i zaštite od otkaza neophodna je potpuna solidarnost među radnicima. Uključivanjem zaposlenih radnica u donošenje odluka je veliki doprinos ne samo za zaposlene nego i za poslodavce a posebno za korisnike usluga. Poštovanje prema radnicama je uslov za uspješno poslovanje u svakoj branši a posebno tamo gdje se ne-sebično zalažu za korisnike usluga u ovom slučaju za pacijente.

Fotografija © Lucas Dubuis

(slijeva) Dendi Elmali, Finka Erceg, Matilde Dos Santos Diogo, Ljubica Crnogorac

Uprkos ekonomskoj stabilnosti nema napretka za radnike

Noémie Zurlinden

Prošle godine su mnogi poslodavci koristili korona-križu kao paravan da zaposlenima uskrate povišice plata. Ove godine su ponovo mogli da se ostvare dobici, ali povišice često ne uspevaju da pokriju poskupljenja.

Neravnopravne posljedice korona-križe

Korona-križa nije svakog podjednako pogodila. Dok se generalnim direktorima i akcionarima i dalje sliva novac u kasu, mnogi zaposleni bili su izloženi zdravstvenom riziku, prinudnom prekidu rada, ili čak nezaposlenosti. Uz to prošle godine jedva da je i bilo povišica.

Plate 2021/2022: pregled bilansa plata

S obzirom na ekonomsku stabilnost zaposleni bi konačno trebalo da dobiju obeštećenje za svoje napore za vrijeme krize. Međutim, to ne vide svi tako. Savez građevinskih preduzetnika je na primjer odbio da građevinskim radnicima da bilo kakvu povišicu, i to uprkos rekordnom obimu rada. To je apsolutno neprihvatljivo.

Unia je međutim već mogla da ostvari uspjehe. Nakon godinu dana bez ugovora, od početka 2022. stolari ponovo imaju GAV – sa većim minimalcem. Povećanje minimalca dogodilo se na primjer i u kolektivnom ugovoru za unajmljivanje osoblja.

U industriji je u nekoliko navrata došlo do individualnih povišica plata za oko 1%. Za razliku od generalnih, individualne

povišice dijele poslodavci, i to često na osnovu netransparentnih kriterijuma. Dakle, ne dobijaju svi zaposleni automatski veću platu. U različitim branšama i preduzećima u sektorima industrije, građevine, trgovine i tercijarnom sektoru postignute su i generalne povišice, na primjer oko 1% u industriji sato-va i mikroelektronike, kao i u elektronskoj branši.

Ove povišice često ne pokrivaju iznos poskupljenja. Zaposleni, dakle, sada ne mogu da priušte više nego ranije, već maksimalno isto koliko i prije. S obzirom na napore zaposlenih u otežanim uslovima za vrijeme pandemije, potrebne su i primjerene veće povišice. Još prije godinu dana poslodavci su koristili korona-križu kao paravan da zaposlene ne plate onoliko koliko bi trebalo – tome sada konačno mora doći kraj.

Ravnopravno povećanje plata

Pravedno povećanje plata za sve je i u uslovima krize još potrebnije. U svakoj krizi pa i u ovoj više su pogođeni radnici. Da bi se očuvala branša potrebno je očuvati kupovnu moć radnika i omogućiti plate za pristojan život. Opšti kolektivni ugovor je najbolje sredstvo za ravnopravnost za vrijeme kad privreda cvjeta ali i za vrijeme iznenadne krize.

8. mart: žene se bore

Moto 8. marta: bolje plate, mir

U mnogim gradovima širom Švajcarske održale su se akcije za poboljšanje plata, mir, kao i protiv pomjeranja starosne granice za penziju za žene. Hiljade žena učestvovala su u akcijama. Rekle su Ne pomjeranju starosne granice za penziju i zahtijevale veće plate. Takođe zahtijevaju i mir u svijetu!

Emine Sariaslan

U kantonima Bern, Lucern, Ciri, Valis, Ženeva, Nojenburg, Vod i Tesin održale su se brojne akcije. Akcije su bile raznovrsne: proslave sa jelom i muzikom, prezentacije knjiga, info-štanovi, demonstracije, itd. Mnogobrojnim akcijama žene su društvu skrenule pažnju na svoje potrebe, i osnažile žensku borbu i solidarnost. Ove godine su na akcijama dvije teme izbile u prvi plan: više plate umjesto više granice za penziju i mir.

Ne prihvatamo reformu penzija AHV21

8. marta žene su pomoću štanova i glasnih akcija istakle vezu između malih plata, malih penzija i siromaštva u starosti. Njihov slogan glasio je: «Više plate umjesto više granice za penziju!» U cijeloj Švajcarskoj žene su zajedno sa Unijom ukazale na vezu između malih plata i malih penzija. Žene u Švajcarskoj u prosjeku još uvijek zarađuju 20% manje od muškaraca. Pored toga one često rade samo dio radnog vremena. Uz to se brinu o djeci i članovima porodice, i rade u slabo plaćenim branšama (njega, čišćenje, ugostiteljstvo, itd). Direktna posljedica: niže penzije. Kada bi imale veću platu, žene bi plaćale i više doprinosa, i time na kraju svog radnog vijeka dobijale dostojanstvenu penziju.

Želimo mir sada, feministička solidarnost

Žene su u svojim govorima za mir govorile protiv rata i zahtijevale momentalno uvođenje mira: preko dva miliona ljudi je u bijegu. Od toga su mnogi žene, djeca i starije osobe. Iščupane su iz svoje svakodnevice i u teškoj su situaciji. Vladaju glad i jad. Ni za jednu naciju ne postoji legitimno opravdanje za vojni napad na drugu zemlju. Naše saosjećanje namijenjeno je žrtvama napada, i zahtijevamo od Rusije da se momentalno povuče iz Ukrajine i zauzetih oblasti. Od NATO-a i EU tražimo da prate politiku deeskalacije,

umjesto što dodatno dolivaju ulje na vatru, kao npr. putem odobravanja izvoza oružja. Oružje nikada nije donijelo mir, i nikada ni neće. Treba pojačati i solidarnost sa ljudima koji su u ratu i bijegu. Švajcarska mora da velikodušno prihvati izbjeglice i učini sve kako bi se pomoglo ljudima u Ukrajini i izbjeglicama, kako na licu mjesta, tako i u susjednim zemljama.

Protiv nasilja nad ženama

Još jedna tema prisutna na akcijama bila je «Stop nasilju nad ženama». Svake druge nedelje jedna djevojka ili žena bude ubijena u Švajcarskoj. Pored toga, barem jednom nedeljno jedna djevojka ili žena bude žrtva pokušaja ubistva. Ženske organizacije zahtijevaju da Švajcarska učini sve što je moguće kako bi spriječila svaki oblik seksualnog nasilja i diskriminacije i zaštitila žrtve. Tu spada i to da Švajcarska primjeni Istanbulsku konvenciju («Konvenciju za spriječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja» Evropskog savjeta 2011) i na snagu stavi pravne odredbe za kažnjavanje seksualnih prestupa, koje silovanje osuđuje na osnovu rečenice «Samo Da znači Da». Istanbulska konvencija zahtijeva i dovoljne kapacitete u ženskim kućama.

Migrantkinje su aktivno učestvovala

U akcijama su učestvovala brojne migrantkinje koje su istakle svoje zahtjeve u govorima: priznavanje stranih diploma, borba protiv dvostruke diskriminacije, uklanjanje prepreka prilikom dobijanja državljanstva, priznavanje tema specifičnih za žene u slučaju traženja azila, jednake šanse i ravnopravnost na radnom mjestu, kao i u društvu. Migrantkinje se bore poput Klare Cetkin: «Borimo se tamo, gdje je život.»

Žene migrantkinje se zalažu za mir i protiv ugnjetavanja svake vrste

Rat u Ukrajini

Veliki zadatak sindikata

Brutalni napad ruskog predsjednika Putina na Ukrajinu znači patnju, smrt i uništenje. Mnogi građani Ukrajine vratili su se iz inostranstva da brane svoju domovinu. Mnogi bi zbog toga morali da napuste Ukrajinu. Danas, 8. Marta 2022 bilo ih je već preko jedan milion. Ukrajinski sindikalista, Vitalj Makhinko iz Trudova Solidarnost, Kijev govori kakav izazov to može predstavljati.

Tekst preuzeo Marek Wieruszewski iz poljskih sindikalnih novina Autor teksta je sindikalista iz Poljske

Vitalj je zahvalan na prijemu ukrajinskih izbjeglica, ali izražava zabrinutost: «Biće primorani da preuzmu različite poslove. Veoma sam zabrinut zbog ove masovne ilegalne eksploatacije naših građana Ukrajine. Po meni će biti još gore nego 2015. i 2016. Godine. Čak i da je manje više bilo pod kontrolom, sa ovakvim prilivom izbjeglica, ovaj problem će sada biti mnogo akutniji nego prije 6-7 godina.»

Veliki zadatak za sindikate

Vitalj je uvjeren da je potrebna podrška sindikata: «Stoga nam je potrebna pomoć evropskih sindikata da pomognemo ukrajinskim radnicima da zaštite svoja prava. Da građani Ukrajine budu što manje izloženi nezakonitoj eksploataciji od strane privrede». Ljudima nije potrebna samo pomoć od rata već i perspektiva dostojanstvenog života.

Intervju možete pogledati na internet stranici poljskog sindikata OZZIP Inicjatywa Pracownicza Ogólnopolski Związek Zawodowy (ozzip.pl)

Interview

«Majke se smatraju lošijim radnicama»

Žene su na radnom tržištu izložene strukturalnoj diskriminaciji. Zarađuju oko 20% manje od svojih muških kolega. Međutim, nejednakost plata nije jedini problem: postoji i slučajevi u kojima žene zbog svog pola radno mjesto ni ne dobiju. Trudnoća i majčinstvo često su razlog za te situacije. Horizonte razgovara sa Aude Špang (Aude Spang) o jednom takvom slučaju koji se dogodio u kantonu Nošatel. Aude Špang je sekretarka za ravnopravnost pri Uniji.

Početkom februara jedna ud zaposlenih u Mekdonaldu ostvarila je pobjedu pred sudom. Njenom poslodavcu prebačeno je da diskriminiše na osnovu pola. Možeš li nam reći nešto više o tom slučaju?

AS: Radi se o ženi koja je radila u Mekdonaldu u Marin-Epanjer (NE). Bila je zainteresovana za radno mjesto menadžera i pozvana je na razgovor. Tokom razgovora je pomenula da će se vjenčati. Nakon toga nije dobila posao: vjenčanjem se povećava vjerovatnoća da će dobiti djecu.

Žena ostaje uskraćena za radno mjesto samo jer se pretpostavlja da bi mogla dobiti djecu. Da li bi to moglo da se dogodi nekom muškarcu?

U ovom konkretnom slučaju je ženi jasno rečeno da joj se to ne bi dogodilo da je muškarac. To je jasan slučaj diskriminacije na osnovu pola. Muškarci se veoma često cijene kada postanu očevi. Nasuprot tome, žene se pogrešno smatraju lošijim radnicama i diskriminišu se. Ovi dvostruki standardi su nedopustivi, ali nažalost veoma česti.

U ovom slučaju se diskriminiše na osnovu pretpostavke, a ne stvarnog majčinstva. Međutim, porazgovarajmo i o zaštiti majki u Švajcarskoj. Kako stoje stvari sa diskriminacijom njih?

Mnoge žene zbog trudnoće imaju lošiji položaj na radnom tržištu. Svaka deseta žena dobije otkaz nakon trudničkog i porodijskog odsustva. To naravno nije isto kao kada se radno mjesto uopšte ni ne dobije, jer je osoba žena. Međutim, ovi problemi su međusobno povezani - u oba slučaja radi se o diskriminaciji na osnovu pola.

U slučaju zaposlene u Mekdonaldu Unia je podržala sudski proces, koji je i dobijen. Zašto su takve presude za nas toliko relevantne?

Unia se zalaže za ravnopravnost i bolja prava za žene na radnom mjestu. Kada dobijemo spor u ovakvim slučajevima, sudovi će u budućnosti morati da donose odluke i na osnovu ove presude. Tako će se donositi odluke u skladu sa ravnopravnošću.

Šta mora da se promijeni u budućnosti kako žene u poslovnom svijetu više ne bi bile diskriminisane?

Žene moraju zajedno da se organizuju, razgovaraju sa kolegicama i zajedno se bore. Moraju da se zalažu protiv ove diskriminacije zajedno sa sindikatima. Nikada ništa nismo dobili bez borbe!

Sarah Heinzmann

Pitanja & odgovori

Naknada za bolovanje: šta se dešava nakon dobijanja otkaza?

Već tri mjeseca sam na stopostotnom bolovanju. Sada mi je šef dao otkaz. Kako je moja firma za sve zaposlene zaključila kolektivno osiguranje za slučaj bolovanja, naknadu dobijam od samog osiguranja. Ali šta će desiti sada? Da li ću zbog gubljenja posla izgubiti i naknadu?

BOLOVANJE: sa osiguranjem za slučaj bolovanja osigurani ste i nakon dobijanja otkaza. (Fotografija: iStock)

Myriam Muff: Ne. Raspitajte se u svojoj firmi ili – još sigurnije – direktno kod osiguranja, da li se osiguranje bazira na Zakonu o zdravstvenom osiguranju (KVG) ili na Zakonu o ugovoru o osiguranju (VVG). Obje vrste kolektivnog osiguranja za slučaj bolovanja su u Švajcarskoj na dobrovoljnoj bazi.

PREDNOSTI. Neke firme su kolektivnim ugovorom obavezane da zaključe osiguranje za slučaj bolovanja. Ukoliko to nije slučaj, firme same mogu da izaberu da li će zaključiti takvu vrstu osiguranja, kao i da li će ona biti zasnovana na VVG ili na KVG. Bez takvog osiguranja, firme su nažalost na osnovu obligacionog prava tek na neko relativno kratko vrijeme obavezne da isplaćuju platu u slučaju bolovanja. Već je dobro za Vas i samo to što je Vaša firma zaključila osiguranje za slučaj bolovanja - doduše, Vi vrlo vjerovatno morate da učestvujete u polovini premije (drugu polovinu plaća poslodavac), a u slučaju bolesti dobijate «samo» 80% osigurane plate (međutim, bez oduzimanja za socijalno osiguranje). Zauzvrat po pravilu dobijate naknadu za bolovanje u trajanju od oko 2 godine, ukoliko ste toliko dugo bolesni, a radni odnos nastavlja da teče.

DOBRO PROVJERITE. Kako će se kod Vas konkretno situacija dalje razvijati nakon okončanja radnog odnosa zavisi od toga da li je Vaš poslodavac zaključio ugovor o osiguranju za slučaj bolovanja na osnovu KVG ili VVG. U slučaju osiguranja po KVG Vi nećete više biti dio kolektivnog osiguranja svoje firme, ali ćete uprkos tome zbog već postojeće bolesti imati pravo da se osigurate za naredne naknade. Međutim, sve te premije moraćete u cjelosti sami da platite. Danas su češća osiguranja na osnovu VVG. Tu imate prednost da ona nakon okončanja ugovora o radu najčešće predviđaju tzv. pravo na naknadne isplate. To znači da dosadašnje kolektivno osiguranje nastavlja da isplaćuje preostale (još uvijek «neiskorišćene») dnevnice, ukoliko je sa isplatom počelo još za vrijeme radnog odnosa. Takođe: u ovom slučaju ni premije ne morate da plaćate sami. Kako biste bili sigurni kako je tačno regulisano sve ovo, obavezno morate da tražite uslove osiguranja i da ih dobro proučite. Ukoliko ne budete bili sigurni ili budete imati dodatna pitanja, preporučujem Vam da se obratite Uniji u svom regionu.

(Work, 4.2.22)

Briga o djeci: Mogu li uzeti dužu pauzu za ručak?

Nedavno sam dobio posao. Dnevno radno vrijeme traje osam sati. Nažalost, pauza za ručak u našem preduzeću traje samo pola sata. Na svom bivšem poslu imao sam sat i po slobodnog vremena za ručak. Tako sam mogao da iskoristim pauzu za ručak da ručam zajedno sa mojom suprugom i naše dvije jedanaestogodišnje kćerke blizankinje. Nažalost moj novi šef nije voljan dati mi dužu pauzu za ručak. Mogu li da se borim protiv toga?

David Aeby: Da. Za zaposlene sa porodičnim obavezama, članom 36. Zakona o radu utvrđeni su posebni propisi o zaštiti u vezi korištenja pauze u toku radnog vremena za radnike sa porodičnim obavezama. Porodične obaveze uključuju podizanje-odgoj djece do 15 godina i brigu o bliskim srodnicima tj. članovima porodice kojima je potrebna posebna njega. Prilikom određivanja radnog vremena i odmora, poslodavac mora posebno voditi računa o zaposlenima sa porodičnim obavezama. Za zaposlene bez porodičnih obaveza, zakon o radu propisuje pauzu od najmanje 30 minuta samo ako rade duže od sedam sati dnevno. Ako je dnevno radno vrijeme duže od devet sati, pauza mora biti najmanje sat vremena. Poslodavac može da vam da i više pauze od sat vremena. Sat vremena je najmanja predviđena pauza.

(Work, 4.3.22)

Inicijativa za jaslice i vrtiće za djecu

Potrebno je više ponuda za čuvanje djece

Istaknuti predstavnici pojedinih političkih partija kao i sindikati su pokrenuli inicijativu za više (plativih) vrtića za djecu. Svi koji su bili suočeni sa ovom problematikom su morali da izvoje i po trećinu plate za čuvanje djece dok su na poslu.

Darinka Filipovic

Šta želi inicijativa?

- **Plative jaslice i vrtići za djecu.** Danas mnogi roditelji ne mogu sebi priuštiti da plate vrtić za čuvanje djece dok oni rade. Rezultat toga je da roditelji a posebno žene moraju da napuste svoj posao ili da znatno smanje radno vrijeme tj. rade skraćeno radno vrijeme. A to znači manje plate a samim tim se odražava i na penzije. Novo je to da bi roditelji morali izdvojiti za čuvanje djece u jaslicama i vrtićima najviše do 10 odsto od svojih prihoda.
- **Dovoljno vrtića/jaslica.** Pronalaženje odgovarajućeg dnevnog vrtića za djecu danas u velikoj mjeri zavisi od toga gdje živate. Sa inicijativom za više vrtića/jaslica za djecu, omogućava se porodicama širom Švajcarske da imaju pristup za čuvanje djece dok oni rade.

■ **Dobri uslovi rada za zaposlene u vrtićima/jaslicama.** Nedovoljno obučeno osoblje, previše djece po zaposlenom radniku u vrtiću, slaba plata – takvi uslovi su danas na mnogim mjestima surova realnost. «Kita-Initiative» inicijativa za dnevni boravak djece obezbjeđuje poštene plate i dobre uslove za rad.

■ U našim susjednim zemljama i Skandinaviji to je odavno razumljivo samo po sebi da kao i škole, dnevni centri za čuvanje djece takođe moraju biti finansirani iz budžeta za javno finansiranje i takvi centri moraju biti svima dostupni. Uvjereni smo da Švajcarska konačno mora da krene naprijed. Zato nam je posebno zadovoljstvo što su u inicijativnom odboru istaknuti predstavnici sredine, zelenih i sindikata što se snažnim savezom borimo za dovoljno pristupačnih vrtića. Za to je potrebno 100 000 potpisa kako bi biračko tijelo moglo da glasa o ovom veoma važnom pitanju.

Briga o djeci treba da bude briga društva

Više ponuda za produženi boravak djece